

Guido de Brès en de bisschop van Atrecht.

V.

GUY: Mijnheer, zoudt u mij gelegenheid willen geven te spreken en naar mij te willen luisteren?

DE BISSCHOP: Ja, natuurlijk. Spreek, ik zal u aanhooren.

GUY: Ten eerste zegt ge: Hoewel ik geloof, dat het avondmaalsbrood brood blijft, en de avondmaalswijn wijn, maar ook aanneem, dat de teekenen geen ijdele teekenen zijn, maar hun waarheid in zich dragen, men dan toch Jezus Christus, Die de waarheid van het sacrament is, in de hand heeft om Hem te offeren. Ik belijd, dat de teekenen der sacramenten niet ijdel zijn, maar dat God toeëigent en in der waarheid geeft, wat ons door de teekenen wordt afgebeeld en voorgesteld. Maar, evenmin als ik behoort tot het getal dergenen, die de transsubstantiatie leeren, hoor ik tot hen, die consubstantiatie aanhangen.

Zooals het lichaam en het bloed van Christus waarachtig lichaam en bloed blijven, met al hun eigenschappen, zóó, geloof ik, dat ook het brood en de wijn (brood en wijn) blijven; en niet, dat onder het brood, in het brood, of met het brood het lichaam zou zijn, ingesloten, erbij gevoegd of verborgen, om te worden opgeheven naar de hoogte of naar beneden gelaten of in ons in te gaan door onzen mond.

Maar het lichaam van Christus deelt zich, zonder dat het den hemel, waar het is, verlaat, aan ons mee, om onze zielen te zijn tot een geestelijk voedsel, gelijk het brood ons lichaam voedt.

En zelfs al zou het lichaam (van Christus) in het brood zijn, dan zou daar nog niet uit volgen, dat het er in zou zijn om te offeren. ¹⁾ Er is immers noch een voorbeeld, noch een gebod om dit te doen?

Wat het tweede punt betreft, waarnaar ik vraag, te weten naar welke orde gij priester zijt, antwoordt gij mij, dat deze geenszins de orde van Melchizedek is, omdat Jezus Christus de eenigste (priester) is naar deze orde.

(Vervolgens zegt ge), dat ge ook geen priester zijt naar de orde van Levi, daar deze bij de komst van Jezus Christus is afgeschaft.

Maar gij zegt, dat ge dienaar zijt van God en van de heilige zaken, en dat Jezus Christus genoemd wordt uw hoogste of groote (Hooge)priester, en daaruit leidt gij af, dat er priesters moeten zijn van minderen rang. Anders (zoo zegt ge) zou Christus niet zijn de hoogste (sovereine) of groote Hoogepriester.

Maar ik antwoord, dat hieruit niet volgt, dat er priesters van minderen rang zijn. Wanneer wij zeggen, dat God onze hoogste (sovereine) God is, volgt daaruit dan, dat wij ook nog kleinere Goden zouden hebben, minder dan Hij? Geenszins.

Bovendien moeten we er wel op letten aan wie de apostel den brief aan de Hebreërs schrijft. Het is zeker, dat hij aan de Joden schrijft, die een Hoogepriester (sovereine, hoogste priester) hadden en priesters van minderen rang, die (ieder) hun offer brachten. En de apostel, die hen van hun Hoogepriester en hun offers wilde afhebben, toont hun, dat Jezus Christus hun Hoogepriester is, en dat zij geen bezwaar moesten maken tegen het verlaten van het symbool om de waarheid te omhelzen. Zoo spreekt de apostel van een Hoogepriester met het oog op de Joden, die zulk een priester hadden, gelijk hij ook spreekt over hun offers. Maar op grond daarvan mag men niet oordeelen, dat wij, die (uit de) heidenen zijn en niets hebben van al de dingen, die de Joden hadden, op het oogenblik priesters van minderen rang hebben. Dit gold de Joden, aan wie hij schreef.

In uw woorden schijnt mij echter een groote tegenspraak te liggen in het navolgende.

Gij hebt immers gezegd, dat Jezus Christus de eenige is, die toegetreden is tot het priesterschap naar de ordening van Melchizedek en dat er verder niemand is van dit priesterschap, evenmin als van dat van Levi, hetwelk naar uw eigen zeggen afgeschaft is. Maar nu kan men toch van de orde, volgens welke Melchizedek priester is, waartoe Christus alleen is toegetreden, niet zeggen, dat daarin een Hoogepriester is, daar toch de uitdrukking groote en Hoogepriester — volgens uw zeggen — onderstelt, dat er ook priesters van minderen rang moeten zijn.

De Hoogepriester ²⁾ van de Wet was van de orde van Levi, en Christus is niet van deze orde, noch de (tegenwoordige) priesters. Zoo wilde ik dan toch wel weten, hoe dat zit, daar Christus tot de orde van Melchizedek behoort en gij daar niet toe behoort en toch priesters zijt in rang onder Hem.

Dit kan ik allerminst rijmen.

Daarbij komt dat Christus, die het offer van zichzelf gebracht heeft, dit gebracht heeft als priester naar de orde van Melchizedek. Om in de mis de offerande op te dragen, welke Christus als priester naar de orde van Melchizedek geofferd heeft, zoudt gij ook zelf priester moeten zijn volgens die orde, tot welke gij zegt niet te behoren,

daar deze offerande alleen maar hoort bij dit priesterschap.

Het is waar wat gij zegt, dat gij dienaren zijt van God en de heilige zaken. De H. Paulus spreekt in 1 Kor. 4 bijna op dezelfde wijze, zeggende, dat men ons achte als dienaren Gods en uitdeelaars der verborgenheden Gods.

Maar voordat gij dit als argument gebruiken kunt, moet gij bewijzen, dat dienaars Gods zeggen wil priester (offenaar). Dit zal men nooit kunnen bewijzen, want de H. Paulus zegt niet, dat men ons achte als priesters van Christus en uitdeelaars der verborgenheden Gods. Niets van dit al. Dus zal (deze tekst) nergens toe dienen.

Ook zult ge het woord sacerdos, d.i. offenaar (priester), in heel het N. Testament niet vinden.

Zoo heb ik dus het goed recht om te vragen volgens welke orde gij priesters zijt, opdat ik zekerheid kan hebben omtrent uwe roeping. Gij zegt, dat gij niet volgens de orde van Melchizedek (priester) zijt, ook niet volgens de orde van Levi. En in de geheele Schrift zoowel van het Oude als Nieuwe Testament wordt slechts over deze twee orden gesproken. Hieruit volgt dus, dat uw orde in 't geheel niet door God ingesteld is en geen getuigenis heeft van de goddelijke Schriften, maar dat het een derde orde is, uitgevonden door de menschen buiten de Heilige Schrift om. Welke zekerheid hebt gij dus aangaande uw roeping?

Gij doet dingen, waartoe gij in het geheel niet door God geroepen zijt.

Indien gij dienaren Gods zijt van het Nieuwe Testament, weet ge, dat dit ambt niet is offeren, maar getrouw bedienen van Gods Woord en de heilige sacramenten, zonder er iets aan toe te voegen of af te laten; voorts den dienst der geboden uit te richten. Ziedaar de taak van een dienaar des Woords volgens de Heilige Schriften. En zoodoende past men de verdiensten van Christus aan het volk, dat de sacramenten ontvangt, toe, wanneer het deze in het geloof ontvangt.

Th. D.

¹⁾ Luther, die de consubstantiatie leerde, verwierp de mis niet minder beslist als Calvin.

²⁾ Hier wordt bijna geregeld het woord (grand et) souverain sacrificeur gebruikt.

Ds J. L. Schouten †.

Prof. Dr K. Dijk schrijft in „De Bazuin“ naar aanleiding van het plots verscheiden van Ds J. L. Schouten het volgende:

Het is zoo heel moeilijk ons deze werkelijkheid in te denken. Niet alleen om deze droeve omstandigheid, dat wegens de verbreking van alle communicatiemiddelen de begrafenis reeds geschied was eer wij hier in het Oosten en Noorden van het land iets van zijn sterven vernomen hadden, maar vooral om deze reden, dat we op 25 April in Sneek van elkaar afscheid hadden genomen zonder iets te merken van een zwakheid of ziekte, die tot den dood leidden zou.

Bij de begrafenis van Dr Kaajan heeft hij nog een treffend woord gesproken en..... het was zijn afscheidswoord voor altijd.

Spoedig daarna is hij ziek geworden, en toen Pinksteren kwam, een Pinksterfeest in oorlogstoed, ging deze trouwe dienstknecht in in de vreugde zijns Heeren.

Uw weg, o God, is in het heiligdom.

*

Ds Schouten nam in ons kerkelijk leven een bijzondere, een eigen plaats in.

Hij behoorde tot die generatie van leerlingen onzer Hoogeschool, die dogmatisch gevormd door Bavinck en kerkrechtelijk door Wielenga, in onze kerken met alle kracht en toewijding geijverd hebben voor de bewaring en ontwikkeling der oude gereformeerde belijdenis en voor de regeering der kerk naar de goede, vaste lijnen der gereformeerde beginselen. In die generatie trad Ds Schouten met anderen als Breukelaar, en Douma en Meyerink (ik bepaal mij hier tot de emeriti) eigenlijk als vanzelf naar voren, want ook in den tijd, toen hij nog niet ter Generale Synode gedeputeerd werd (in 1926 werd hij pas voor de eerste maal afgevaardigd), behoorde hij ongetwijfeld tot degenen, die God riep om leiding te geven. In de laatste 14 jaren van zijn leven werd deze taak bijzonder op Ds Schouten gelegd.

In den strijd van 1926, die ook op de Synode van 1927 voor een zeer groot deel beslag legde, vervulde hij zijn roeping in de voorste gelederen. De Synode van 1930 koos, toen Ds Fernhout het praesidium niet kon aanvaarden, hem als voorzitter; die van 1933 wees hem als assessor aan, terwijl de Synodes van 1936 en 1939—1940 onder zijn praesidiale leiding stonden. De Vader der lichten, van Wien alle goede gaven zijn afdalende, had Ds Schouten inzonderheid gesierd met de gave der levenswijsheid, die gesteund werd enerzijds door een scherp inzicht in de vragen van kerk en wereld en anderzijds door een kloek overtuiging, die van geen wankelen wist. Deze charismata maakten onzen overleden broeder tot wat we gewoon zijn te noemen een „geboren“ kerkelijk regent, die zijn talenten heeft besteed in den dienst van zijn hemelschen Zender.

Nu is dit alles bij Ds Schouten niet het eerste geweest.

Hij was en bleef vóór alles „dominé“, dienaar des Evangelies, prediker van de verzoening door Christus' bloed, en hij heeft dat Evangelie verkondigd op de hem eigen warme, pakkende, populaire, praktische wijze, die zoo nu en dan aan Spurgeons preektrant herinnerde, maar van oogenblik tot oogenblik doorgloed was van het vuur der gereformeerde belijdenis.

In Hazerswoude, in Watergraafsmeer, in Arnhem is ons gereformeerde volk Ds Schouten nog in geen enkel opzicht vergeten en in Amsterdam heerscht diepe rouw over het zware verlies dat God over deze kerk bracht.

Een oudere broeder uit Hazerswoude zei eens tegen mij: Ds Schouten heeft ons geleerd wat Gods Verbond is en wat het beteekent naar en uit dat verbond te leven, en ik ben overtuigd, dat dit getuigenis in veler harten weerklinkt vindt.

Ook daarom verliezen onze kerken zooveel in dezen rijk begaafden dienaar des Woords.

Ook daarom is onze smart groot, en dat vooral in dezen moeilijken tijd.

Maar..... de Heere is toch recht ook in dezen weg.

Wat het ergste is.

De heer R. Zuidema, redacteur van het dagblad „De Zeeuw“, herinnert in verband met het verlies van onze onafhankelijkheid aan een woord dat Groen van Prinsterer in 1867 had neergeschreven naar aanleiding van de herdenking van onze herstelde onafhankelijkheid in 1813. De heer Z. schrijft:

Bij het verdriet over het verlies van onze onafhankelijkheid voegt zich echter de smart, dat er hier zooveel reden is tot zelfbeschuldiging.

We mogen toch niet vergeten, dat de snelle ineenstorting van onze militaire weermacht, mede een gevolg was van het feit, dat de geestelijke ontwapening bij ons volk zoo ver had doorgedreven.

Dat er was gebrek aan nationale kracht. Reeds in 1867 waarschuwde Groen van Prinsterer:

„Het grootste gevaar ligt in onszelf. Wanneer door overmaat van eigen schuld het Nederlandsche stamhuis den Bondgenoot verliest, met wien de grondlegger onzer onafhankelijkheid onvervaard bleef, ook toen hij alleen stond, en die zijn laatste bede met de schatrijheid van een Almachtigen Weldoener in onze volkshistorie vervuld heeft“.

En verder zegt Groen:

„Annexatie is de diepste ramp niet. Zelfs in de diepste vernedering, zelfs in het ingelijfd zijn, kan een zegen liggen en de voorbereiding eener betere toekomst. Neen..... dit is het ergste (en moge door Gods ontferming Nederland er voor behoed worden!) wanneer een natie, die in de wereldgeschiedenis een toonbeeld der zegeningen Gods op de belijdenis van het Evangelie geweest is, door eigen ontzenuwing verbastert; wanneer ze, in de ondankbaarheid van haar afval, een nationalen ziemoord pleegt, en eer ze het doodvonnis ondergaat, het levensrecht verbeurt“.

Onderzoeken we ons zelf, of deze woorden alleen maar een gericht beteekenen voor den „Franschen tijd“ dien we over ons hebben laten komen.

v. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Bedankt voor:

Ambt-Vollenhove—Sint Jansdooier: H. v. d. Wey te Munnekezijl.

Intrede te:

Boxum: Cand. F. H. Vonk. Tekst: Jes. 40:6—8.

Leenwarden: A. W. Wymenga. Tekst: 1 Cor. 3:12—15.

Ds E. Bosma. †

Te Velp is in den ouderdom van 79 jaar overleden Ds E. Bosman, em.-pred. van de Geref. Kerken te Valthormond en Waardhuizen.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

Theisinge: P. Westerloo, voorheen Geref. pred. aldaar, die het beroep heeft aangenomen en inmiddels intrede deed. (Tekst: 1 Cor. 3:9).

Bedankt voor:

Almelo: J. M. Visser te Midwolda.

Rijnsburg: J. C. Maris te Sneek.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Dordrecht: G. H. Kersten te Rotterdam.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Daarle: Cand. A. A. Koolhaas te Zeist.

's-Gravenhage: J. van Woerden te Middelburg.

Lobith: M. W. Hamer, cand. te Losser.

Aangenomen naar:

Beuningen: Cand. Joh. H. W. Dickhout te Amsterdam-West.

Ewijk en Winssen: Cand. Joh. H. W. Dickhout te Amsterdam-West.

Meppel (vac. A. C. v. Uchelen): J. C. J. Dijkstra te Raalte.

Bedankt voor:

Giessen-Nieuwkerk: A. Vroegindewey te Loon op Zand.

Frederiksoord (toez.): J. G. Steenbeek Jr. te Denekamp.

Linschoten: L. Brasser te Bruchem (Geld.).

Intrede te:

Leimuiden: Cand. S. F. van Veenen. Tekst: Ex. 12:12 en 13.

Overleden:

Dr Th. L. W. van Ravesteijn te Utrecht, em.-pred., 53 jaar.

F. W. J. Brümmer, pred te Stiens, 48 jaar